

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА
Фаховий коледж ОНУ імені І.І. Мечникова

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор

Майя НІКОЛАЄВА

« *10* » *листопада* 20 *22* р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПОЛІТОЛОГІЯ

(назва навчальної дисципліни)

Освітньо-професійний ступінь фахового молодшого бакалавра

Галузь знань: 23 Соціальна робота

Спеціальність: 231 Соціальна робота

(код і назва спеціальності (тей))

Освітньо-професійна/наукова програма: Соціальна робота
(назва ОПП/ОНП)

Робоча програма навчальної дисципліни « Політологія ». – Одеса: ОНУ, 2022. – 19с.

Розробники: Нікогосян О.О. доцент кафедри соціальних теорій, к.політ.наук

Робоча програма затверджена на засіданні ЦК з соціальної роботи
Протокол № 1 від. “23” 08 2022р.

Завідувач ЦК

(підпис)

О. Богданова
(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Погоджено із гарантом ОПП Соціальна робота

(підпис)

Ольга Нікогосян
(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) Фахового коледжу

Протокол № 1 від. “26” серпня 2022 р.

Голова НМК

(підпис)

Махемба Ю.О.
(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Переглянуто та затверджено на засіданні ЦК з соціальної роботи

Протокол № ___ від. “ ___ ” _____ 20__ р.

Завідувач ЦК

(підпис)

(_____)
(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Переглянуто та затверджено на засіданні ЦК з соціальної роботи

Протокол № ___ від. “ ___ ” _____ 20__ р.

Завідувач ЦК

(підпис)

(_____)
(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		Очна форма навчання	Заочна форма навчання
Загальна кількість: кредитів – 3 годин – 90 змістових модулів – 2	Галузь знань 23 Соціальна робота (шифр і назва)	<i>Дисципліна вільного вибору</i>	
	Спеціальність 231 Соціальна робота (код і назва)	<i>Рік підготовки:</i>	
		2-й	-й
	Спеціалізації: _____	<i>Семестр</i>	
		3-й	-й
	(назва)	<i>Лекції</i>	
	Рівень освіти: Освітньо-професійний ступінь фахового молодшого бакалавра	18 год.	год.
		<i>Практичні, семінарські</i>	
		18 год.	год.
		<i>Лабораторні</i>	
		год.	год.
		<i>Самостійна робота</i>	
		54 год.	год.
		Форма підсумкового контролю: <i>залік</i>	

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета засвоєння здобувачами освіти основних категорій та закономірностей світового політичного процесу і сучасного етапу політичного життя України, вміння правильно застосовувати свої знання в політичному житті, грамотно оцінювати політичні факти, вільно орієнтуватися в структурі політичної системи України та її реформуванні на сучасному етапі.

Завдання надати здобувачам освіти систематизовані знання щодо політичної науки, сформувати у них високий рівень політичної свідомості та поважного ставлення до держави, побудованої на засадах Конституції України. Здобувачі освіти мають оволодіти певними знаннями та мати уявлення про створення та розвиток, реформування сучасної політичної системи України, а також вплив на неї певних політичних інститутів та процесів.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей**:

- інтегральної компетентності:

Здатність вирішувати типові спеціалізовані задачі та практичні проблеми у соціальній сфері **або у процесі навчання**, що вимагає застосування положень і методів соціальної роботи, та може характеризуватися певною невизначеністю умов; нести відповідальність за результати своєї діяльності; здійснювати контроль інших осіб у визначених ситуаціях.

- загальних (ЗК):

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, **усвідомлювати цінності громадянського (вільного, демократичного) суспільства** та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

- спеціальних/фахових (СК/ФК):

СК 4. Здатність до розуміння соціально-психологічних явищ, процесів становлення, розвитку та **соціалізації особистості**.

Програмні результати навчання (ПРН):

РН 1. Здійснювати **пошук, аналіз і оброблення інформації** для розв'язання професійних завдань.

РН 5. Діяти соціально-відповідально на основі етичних принципів і стандартів соціальної роботи, **слідувати гуманістичним та демократичним цінностям**.

РН 13. **Визначати зміст і види співпраці з представниками різних професій, груп, громад у професійній діяльності**.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач освіти повинен знати:

- основні теоретичні підходи до трактування політики, предмет і об'єкт політології;

- основні етапи розвитку політологічної науки від найдавніших часів до сьогодення;
- особливості взаємодії громадянського суспільства і політичного життя у світі та в Україні;
- закономірності існування політичної системи суспільства;
- основні складові формування політичної свідомості, політичної культури та ідеології;
- специфіку політичних трансформацій, що виникають в Україні та світі;
- існуючі політичні технології, що використовуються в політичному житті.

вміти:

- використовувати сучасну термінологію політичної науки;
- коректно користуватися спеціальною політичною та політологічною літературою.
- аналізувати чинне законодавство України у сфері державотворення, коректно застосовувати його у своїй професійній діяльності;
- застосовувати елементи демократичного підходу до висвітлення загальноцивілізаційних і вітчизняних процесів, проблем політичного життя;
- формувати власну думку щодо особливостей національних та міжнародних політичних процесів, мати уявлення про місце та статус України в сучасному політичному світі.

2. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Політична система та її структурні елементи

Тема 1. Політологія як система знань про політику

Предметна специфіка політології в системі суспільствознавства. Об'єкт і предмет політології: зв'язок політології з іншими галузями суспільства. Структура політології: теоретична і прикладна політологія. Політологія як наука і навчальна дисципліна.

Структура, закономірності політології та її характерні риси. Основні поняття та категорії політології. Методи дослідження в політології. Основні аспекти вивчення політичного життя: інституціональний, функціональний та інші. Багатовимірність системи методів політичного пізнання.

Пізнавальна та прикладна функції політології та їх різновиди.

Політика як соціальне явище. Соціальні інтереси і політика. Взаємодія всезагальних, групових і особистих інтересів в суспільстві. Суб'єкти і об'єкти політики. Пріоритет всезагальних інтересів в політиці як збереження цілісності суспільства і соціального прогресу.

Основні функції політики: визначення цілей суспільного розвитку, збереження стабільності соціуму, розподіл ресурсів, управління і регулювання суспільних інтересів, соціалізація особи.

Зростання ролі і значення науки про політику у сучасному світі та Україні. Значення політології в підготовці і формуванні молодих фахівців та свідомих громадян держави.

Тема 2. Історія розвитку світової політичної думки. Формування політології як науки

Історія та сутність політичного життя суспільства як соціального явища.

Політичні вчення Стародавньої Греції. Ідеальна держава Платона. Аристотель про політику, державу, політичну справедливість. Політична думка середньовіччя. Фома Аквінський. Епоха Відродження - новий етап в розвитку політичної думки. Н. Макіавеллі про політику і державу.

Політичні ідеї Нового часу. Д. Локк і Т. Гоббс. Ш. Монтеск'є, Ж-Ж. Руссо про суспільний договір, форми держави, природу і сутність законів, розподіл влади, демократію.

Політичні вчення кінця XVIII - початку XIX ст. І. Кант про правову державу, етичні основи політики. Г.Гегель про громадянське суспільство, державу і право.

Політичні вчення Т. Джефферсона, Т. Пейна (США). Декларація незалежності США. Ліберальна політична думка.

Виникнення і еволюція соціально-політичних утопій. Концепції Т. Мора, Т. Кампанелли, А. Сен-Сімона, Ш. Фур'є, Р. Оуена, М.Г. Чернишевського.

Політичні вчення другої половини XIX-XX ст. Формування політології як науки. Концепції О. Конта і Г. Спенсера. Функції та типи держави по Г. Спенсеру. Соціальний дарвінізм, теорія насильства Г. Гумпловича.

Вчення М. Вебера про ідеальні типи влади та теорія «раціональної бюрократії». Теорія еліт (Г. Моска, В. Парето, Р. Міхельс, В.К. Липинський).

Основні школи і течії зарубіжної політології. Біхевіоризм в політології. Системний аналіз влади, теорії соціально-політичних конфліктів, теорія політичних систем, концепція політичного плюралізму, корпоративно-соціальна демократія.

Тема 3. Розвиток політичної думки в Україні: історія і сучасність

Політичні погляди в Київській Русі IX-XII ст. Морально-правові та релігійні уявлення про суспільство і державу. «Слово про закон и благодать» Митрополита Іларіона, «Руська правда» часів Ярослава Мудрого, «Повість временних літ» та «Повчання» князя Володимира Мономаха. Ідеї політичного і національного відродження України (П. Могила, І. Вишенський, С. Яворський).

Розвиток політичної думки в період Запорізького козацтва (друга пол. XVII - кінець XVIII ст.). Державотворча діяльність Б. Хмельницького. Конституція П. Орлика. Києво-Могилянська академія. Духовно-моральний підхід до політики у поглядах Г. Сковороди. Створення Харківського (1805 р.) і Київського (1834 р.) університетів, та їх вплив на розвиток політичної думки в Україні.

Політична думка України XIX – поч. XX ст. Зародження українського лібералізму. Політичні ідеї членів Кирило-Мефодіївського братства про федеральний союз слов'янських народів. М. Драгоманов – основоположник політичної науки в Україні. Політична ідеологія українських демократів: М. Павлик, С. Подолинський, І. Франко. Формування політичних партій в Україні та їх програми. Політичні концепції часів УНР. М. Грушевський, В. Винниченко про державну організацію і відродження нації. Українська політична думка 20-30-х рр. XX ст. Політичні концепції В.К. Липинського та Д. Донцова.

Розвиток політології в Україні в другій пол. XX ст. Рух українських «шістдесятників». Прийняття Декларації «Про державний суверенітет України» 16 липня 1990 р. Проголошення Акту незалежності України 24 серпня 1991 р., Конституція України 1996 р.

Формування і розвиток національної школи політології в сучасній Україні. Реформування сучасної політичної системи України.

Тема 4. Політична система суспільства

Політична система як соціальний механізм, фактор стабілізації і розвитку політичного життя. Сутність і типи сучасних політичних систем (Г. Алмонд, Д. Істон, Т. Парсонс).

Системоутворюючі засади та основні функції політичних систем. Структура політичної системи та її елементи.

Особливості функціонування політичної системи. Основні функції політичної системи.

Конституція України про політичну систему держави. Політична реформа в Україні.

Тема 5. Держава як інститут політичної системи

Держава як організація політичної влади в суспільстві. Виникнення та еволюція держави. Держава і громадянське суспільство: діалектика взаємодії. Форми та типи держав: монархія і республіка. Форми державного устрою: унітарні держави, федерації, конфедерації. Держава і право. Правова держава.

Функції держави в суспільстві (внутрішні та зовнішні). Апарат державного управління. Система центральних, регіональних і місцевих органів державного управління. Місце і роль управлінського апарату у здійсненні державної політики, в формуванні громадянського суспільства. Основні напрями демократизації організації і діяльності державного апарату.

Конституція України про побудову демократичної, правової, соціальної держави і громадянського суспільства.

Поняття громадянського суспільства, його сутність, структура, фактори становлення. Громадянське суспільство як матеріальна та соціальна основа держави. Специфіка функціонування громадянського суспільства в економічній, соціальній, політичній та духовній сферах.

Тема 6. Політична влада, сутність та соціальне значення

Влада як явище суспільного життя. Роль і значення влади в організації та розвитку суспільного життя, її призначення та характерні риси. Влада і владні відносини. Різні підходи до проблем політичної влади (Р. Даль, Т. Парсонс, М. Вебер, М. Корз'є). Сутність політичної влади та її головні властивості: верховенство, суверенітет, авторитарність, відповідальність, примусовість.

Джерело влади та її носії. Правовий і політичний характер влади. Політична і державна влада. Функції влади. Структура владних відносин і механізм здійснення політичної влади. Політичне панування і легітимність.

Напрями і способи функціонування влади: керівництво, управління, контроль, прийняття рішень. Методи здійснення влади: співробітництво і суперництво; заохочення і примус. Форми і види влади. Форми політичної влади: монархія, демократія, аристократія, технократія, охлократія, бюрократія, теократія, плутократія, елітократія. Форми влади: законодавча, виконавча і судова.

Концепція поділу влади і механізм її реалізації. Централізація і децентралізація влади. Конституційні положення про перспективи розвитку політичної і державної влади в Україні.

Тема 7. Демократія як форма і спосіб організації політичного життя

Політичний режим. Основні характерні риси політичних режимів. Типологія і динаміка політичних режимів: тоталітарний, авторитарний, демократичний.

Основні риси політичного режиму в Україні на сучасному етапі.

Демократія як поняття і гуманістична цінність. Демократія як спосіб організації функціонування соціально-політичного життя та форми здійснення влади. Демократія як соціально-політичне і правове явище (народовладдя; ідея і світоглядна орієнтація; принцип,

метод функціонування різних соціально-політичних систем; форма держави; спосіб організації діяльності громадських організацій).

Політичний плюралізм як спосіб забезпечення демократії. Діалог, різноманітність форм власності, взаємне врахування суперечливих інтересів і переконань різних суб'єктів політичного процесу, досягнення політичного консенсусу.

Демократизація як процес і вирішальний чинник оновлення світу. Єдність прав і обов'язків громадян, соціальної відповідальності і дисципліни особи, суспільного порядку, свобода участі в політиці.

Основні концепції демократії: класична, ліберальна, соціальна, представницька, плюралістична, елітарна, плебісцитарна та інші.

Демократичні принципи і процедура підготовки прийняття і впровадження в життя політичних рішень. Форми демократії: безпосередня, представницька і професійна.

Конституційні гарантії демократії. Конституція України і демократизація українського суспільства.

Тема 8. Політичні партії та громадські об'єднання

Політичні партії, їх сутність і місце в політичній системі суспільства. Виникнення та еволюція політичних партій і партійних систем. Характерні риси партії.

Типологія партій. Багатомірність критеріїв до класифікації політичних партій: кадрові, масові і строго централізовані (М. Дюверже); патронажні та ідеологічні (З. Ньюмен); консервативні й революційні; легальні й нелегальні, правлячі та опозиційні та ін. Внутрішні та зовнішні функції політичних партій в суспільстві. Багатопартійність в Україні. Закон України «Про політичні партії в Україні».

Поняття і типи партійних систем і причини їх утворення. Типології партійних систем. Однопартійні, двопартійні та багатопартійні системи. Критерії оцінки ефективності партійних систем. Конституція України про свободу та умови об'єднання громадян у політичні партії, партійні блоки.

Громадські об'єднання та їх місце і роль в політичній системі суспільства, формуванні громадянського суспільства в Україні.

Змістовий модуль 2. Політичні процеси та технології

Тема 9. Вибори та виборчі системи

Сутність виборів, їх типи та характеристика. Функція виборів в демократичному суспільстві. Вибори і суспільна стабільність. Організація та проведення виборів. Передвиборча кампанія. Принцип загального та рівного виборчого права і таємного голосування як умова реалізації демократії.

Основні виборчі системи. Мажоритарна система абсолютної та відносної більшості. Пропорційна система. Виборчий метр або квота. Вплив виборчої системи на партійну систему суспільства.

Референдум як пряме, безпосереднє звернення до виборців. Абсентеїзм та його причини.

Тема 10. Політика та особа

Політична діяльність як спосіб участі суб'єктів у здійсненні питань політичної влади. Особа як суб'єкт і об'єкт політики. Політика в системі ціннісних орієнтацій особи. Проблеми «політичної» (Аристотель) та «аполітичної» (Т. Гоббс) людини. Г. Спенсер про політику і особу. Демократизація суспільства і зростання значення людини та її участі в політичному житті. Політична соціалізація особи в сучасних умовах.

Свобода і відповідальність особи в суспільстві. Конституційні права, обов'язки та відповідальність громадян. Демократія і гуманізм - необхідні умови для політичної

активності особи. Форми і методи участі особи в політичному житті суспільства. Діалектика соціального й індивідуального в політиці. Індивідуалізація людського буття як умова формування громадянського суспільства. Формування громадянина в умовах становлення української державності: проблеми і перспективи. Права людини як критерій гуманізму в політиці. Політична поведінка особи. Конформізм і нонконформізм. Критерії і методи оцінки ролі людини в політиці.

Політичне лідерство як соціальне явище. Класичні погляди на політичне лідерство Н. Макіавеллі, Р. Емерсона, Ф. Ніцше, Г.Тарда. Діалектика об'єктивних і суб'єктивних передумов політичного лідерства.

Типологія політичного лідерства. Класифікація М. Вебера: традиційний, харизматичний і раціонально-легальний типи лідерства. Культ особи. Соціальна роль та функції політичного лідерства в політиці, в розвитку суспільства. Критерії оцінки популярності і ефективності діяльності політичного лідера. Політичний імідж, політичне лідерство і влада. Питання формування політичних лідерів в Україні.

Сутність політичного елітизму та його вплив на формування і розвиток політичної системи. Класичні теорії еліт (В. Парето, Г. Моска, Р. Міхельс). Українські мислителі про політичну еліту. Концепція «національної аристократії» В. Липинського. Сучасні концепції еліт. Чинники елітарності суспільства. Соціальне представництво еліти. Політична еліта в структурі влади. Формування політичної еліти в Україні, проблеми, перспективи.

Політичні технології як засоби і форми діяльності політичних лідерів і політичних еліт. Групи тиску. Їх функції та технологія діяльності. Лобізм в політиці.

Тема 11. Політична культура суспільства, її сутність, структура і функції

Політична свідомість як форма відображення політичного буття. Політична свідомість суспільства, соціальної групи та особи. Структура та підструктура політичної свідомості (емпірична і теоретична, буденна і наукова, ідеологічна і соціально-психологічна). Відносна самостійність політичної свідомості і її активний вплив на політичний процес, на політичне життя суспільства. Групова і масова політична свідомість. Політична свідомість і політична воля. Авторитарна і демократична свідомість. Особливості формування політичної свідомості в Україні.

Політична культура як частина загальної культури людства. Політична культура і політична діяльність. Сутність, структура, типи політичної культури. Політична ідеологія як стрижень політичної культури. Культура політичного мислення, її ознаки і прояви. Культура функціонування політичних інститутів. Взаємозв'язок політичної, світоглядної, моральної та правової культури.

Структура політичної культури. Політична культура і субкультура. Політична культура як сфера і умова політичної свободи людини. Політична культура як засіб соціалізації людини.

Основні блоки (рівні) політичної культури: пізнавальний, поведінковий, функціональний. Основні функції політичної культури в суспільстві. Типи політичних культур та їх зміст. Політична культура в умовах ідеологічного плюралізму і багатопартійності. Історичні особливості формування політичної культури в Україні.

Тема 12. Політичний процес: сутність, суб'єкти і тенденції на сучасному етапі.

Сутність, зміст і особливості політичних відносин. Політичні відносини як спосіб взаємодії соціальних суб'єктів щодо політичної влади. Політичні відносини як форма, умова і результат політичної діяльності. Типологія та основні форми політичних відносин: політична боротьба, компроміс, консолідація, конкуренція, конфлікт, консенсус.

Політичні конфлікти та кризи. Об'єктивні та суб'єктивні передумови виникнення конфліктів. Політичний конфлікт як форма взаємовідносин між суб'єктами політики з приводу влади. Форми, типи і функції політичного конфлікту. Політичні конфлікти та кризи.

Види та типи політичних криз. Основні етапи, стадії розвитку кризи. Загальнонаціональна криза. Методологія та практика вирішення конфліктних проблем та криз. Умови досягнення політичного консенсусу. Шляхи і форми розв'язання політичних криз.

Революція, реформи, консенсус. Основні шляхи і засоби досягнення та дотримання національної злагоди в сучасному українському суспільстві.

Шляхи і форми, принципи і методи соціальних перетворень в сучасному світі. Характерні риси та особливості сучасного світового політичного процесу.

Міжнародні відносини. Суб'єкти, види і принципи міжнародних політичних відносин. Діалектика внутрішньої та зовнішньої політики. Процедура прийняття зовнішньополітичних рішень та способи врегулювання міжнародних та регіональних конфліктів. Міжнародні організації та міжнародні політичні відносини.

Криза сучасної цивілізації і глобальна безпека. Глобальний, регіональний та національний рівні безпеки. Національна безпека і її характерні риси. Внутрішні і зовнішні фактори національної безпеки. Національна безпека і політична стабільність.

Тема 13. Політична система України

Становлення державності в Україні і основні напрямки зовнішньої політики. Декларація «Про державний суверенітет України» про основні принципи міжнародних відносин: визнання правил загальнолюдських відносин над класовими. Пріоритет загальнопризнаних норм міжнародного права над нормами державного права. Конституція України про політичну систему держави. Особливості функціонування й розвиток політичної системи України, характеристика її основних елементів.

Україна в системі міжнародних політичних відносин та її місце в сучасному геополітичному просторі. Національний інтерес та національна безпека України. Основні напрями і принципи зовнішньої політики України. Європейський вибір України.

Участь України у світових міжнародних і регіональних міжнародних організаціях. Зростання ролі України у вирішенні глобальних проблем сучасності.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин									
	Усього	Очна форма				Усього	Заочна форма			
		л	п/с	лаб	сп		л	п/с	лаб	сп
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Змістовий модуль 1. Політична система та її структурні елементи										
Тема 1. Політологія як система знань про політику	6	2			4					
Тема 2. Історія розвитку світової політичної думки. Формування політології як науки	6		1		5					

Тема 3. Розвиток політичної думки в Україні: історія і сучасність	6		1		5					
Тема 4. Політична система суспільства	6	1	1		4					
Тема 5. Держава як інститут політичної системи	4	1	1		2					
Тема 6. Політична влада, сутність та соціальне значення	6	2	2		2					
Тема 7. Демократія як форма і спосіб організації політичного життя	6	2	2		2					
Тема 8. Політичні партії та громадські об'єднання	6	2			4					
Разом за змістовим модулем 1	46	10	8		28					
Змістовий модуль 2. Політичні процеси та технології										
Тема 9. Вибори та виборчі системи	6	2	2		2					
Тема 10. Політика та особа	10	2	2		6					
Тема 11. Політична культура суспільства, її сутність, структура і функції	8	2	2		4					
Тема 12. Політичний процес: сутність, суб'єкти і тенденції на сучасному етапі	8	2	2		4					
Тема 13. Політична система України	12		2		10					

Разом за змістовим модулем 2	44	8	10		26					
Усього годин	90	18	18		54					

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Історія політичної думки від античності до сьогодення / Презентація доповідей	2
2	Елементи політичної системи держави / Презентація доповідей, обговорення питань заняття, виконання тестових завдань	2
3	Влада в політичному житті сучасного суспільства / Обговорення питань заняття, виконання тестових завдань	2
4	Політичний режим як форма держави та спосіб функціонування політичної системи / Обговорення питань заняття, виконання тестових завдань	2
5	Виборчий процес та його основні стадії / Обговорення питань заняття, виконання тестових завдань	2
6	Політичні еліти та політичне лідерство в реаліях сьогодення / Презентація доповідей	2
7	Політична культура сучасного суспільства / Обговорення питань заняття, виконання тестових завдань	2
8	Особливості сучасного політичного процесу / Обговорення питань заняття, виконання тестових завдань	2
9	Круглий стіл: Україна як суверенна, демократична, соціальна, правова держава / Презентація та обговорення есе	2
Усього годин		18

6. Теми практичних занять

Практичні заняття не передбачені.

7. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття не передбачені.

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми/ види завдань	Кількість годин
1.	Тема 1. Політологія як система знань про політику Опрацювання конспекту лекції	4

2.	Тема 2. Історія розвитку світової політичної думки. Формування політології як науки Підготовка до семінарського заняття Написання доповіді	5
3.	Тема 3. Розвиток політичної думки в Україні: історія і сучасність Підготовка до семінарського заняття Написання доповіді	5
4.	Тема 4. Політична система суспільства Підготовка до семінарського заняття Написання доповіді	4
5.	Тема 5. Держава як інститут політичної системи Підготовка до семінарського заняття	2
6.	Тема 6. Політична влада, сутність та соціальне значення Підготовка до семінарського заняття	2
7.	Тема 7. Демократія як форма і спосіб організації політичного життя Підготовка до семінарського заняття	2
8.	Тема 8. Політичні партії та громадські об'єднання Опрацювання конспекту лекції	4
9.	Тема 9. Вибори та виборчі системи Підготовка до семінарського заняття	2
10.	Тема 10. Політика та особа Підготовка до семінарського заняття Написання доповіді	6
11.	Тема 11. Політична культура суспільства, її сутність, структура і функції Підготовка до семінарського заняття	4
12.	Тема 12. Політичний процес: сутність, суб'єкти і тенденції на сучасному етапі Підготовка до семінарського заняття	4
13.	Тема 13. Політична система України Підготовка до семінарського заняття Написання есе	10
	Разом	54

9. Методи навчання

У процесі проведення лекційних та семінарських занять застосовуються наступні методи:

- *Словесні*: лекції, розповідь, пояснення, бесіда, дискусія, тощо.
- *Наочні*: мультимедійні презентації, презентація результатів власних досліджень тощо.
- *Практичні*: виконання індивідуальних завдань, написання есе, підготовка і виступи з доповідями, обговорення доповідей, проведення круглого столу тощо.

10. Форми контролю і методи оцінювання (у т.ч. критерії оцінювання результатів навчання)

Методи поточного\періодичного контролю: усне опитування, оцінювання доповідей, комп'ютерне тестування, оцінювання есе та ін.

Підсумковий контроль. залік

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

Оцінка за національною шкалою	Теоретична підготовка	Практична підготовка
	Здобувач освіти	
Відмінно	у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів; глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу; робить самостійні висновки, виявляє причинно-наслідкові зв'язки; самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань. Здобувач здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями.	може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання завдання й оцінити результати власної практичної діяльності; виконує завдання та ініціює нові шляхи їх виконання; вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі політичної ситуації.
Добре	достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів, використовуючи при цьому нормативну та обов'язкову літературу; при представленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, застосовує знання для розв'язання стандартних ситуацій; самостійно аналізує, узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.	має стійкі навички виконання завдання

Задовільно	володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні або відтворює певну частину навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків, знає основні поняття навчального матеріалу; має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків.	може використовувати знання в стандартних ситуаціях, має елементарні, нестійкі навички виконання завдання. Правильно вирішив половину тестових завдань. Здобувач має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків.
Незадовільно з можливістю повторного складання	володіє навчальним матеріалом поверхово й фрагментарно (без аргументації та обґрунтування); безсистемно виокремлює випадкові ознаки вивченого; не вміє робити найпростіші операції аналізу і синтезу; робити узагальнення, висновки; під час відповіді допускаються суттєві помилки	недостатньо розкриває сутність практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив окремі тестові завдання за допомогою викладача, відсутні сформовані вміння та навички.
Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не володіє навчальним матеріалом	виконує лише елементи завдання, потребує постійної допомоги викладача

11. Питання для поточного і періодичного контролю

1. Політика як суспільне явище. Структура і функції політики.
2. Об'єкт і предмет політології.
3. Місце політології в системі сучасних наук.
4. Методи дослідження в політології.
5. Пізнавальна та прикладна функції політології та їх різновиди.
6. Поняття, структура і типи політичної системи.
7. Теорія політичних систем Д.Істона.
8. Механізм функціонування політичних систем.
9. Тоталітарний політичний режим: поняття, ознаки, історичні типи тоталітаризму.
10. Авторитарний політичний режим як форма недемократичного політичного режиму. Основні форми авторитаризму.
11. Демократичний політичний режим: поняття та ознаки.
12. Сучасні концепції демократії.
13. Основні критерії виділення політичного режиму в окремий тип.
14. Держава: поняття, ознаки і місце в політичній системі.
15. Форми правління, їх особливості в сучасному світі.
16. Форми державного устрою сучасних держав.
17. Основні політичні теорії виникнення держав.

18. Визначте сутність понять «влада», «політична влада», «державна влада», «легітимність влади», «легальність влади».
19. Проаналізуйте основні концепції походження влади.
20. Які функції виконує політична влада?
21. Визначте сутність принципу поділу влади.
22. Які види влади Ви можете назвати?
23. Політичні партії, поняття та їх ознаки. Типологія політичних партій.
24. Партійні системи, поняття і основні типи партійних систем.
25. Поняття груп інтересів. Зв'язок груп інтересів з політичними партіями та органами державної влади.
26. Громадські об'єднання, масові демократичні об'єднання і рухи: особливості діяльності і місце в політичній системі.
27. Конфесійні групи та політика
28. Лобізм: поняття і основні форми.
29. Політична культура: поняття, структура, функції.
30. Типологія політичної культури. Поняття політичної субкультури.
31. Політичні ідеології і поняття. Основні ідеології сучасності.
32. Класифікація типів політичної поведінки. Електоральна поведінка.
33. Абсентеїзм: зміст і причини виникнення.
34. Політичний процес: поняття, структура та форми його протікання.
35. Поняття і типи політичної модернізації.
36. Поняття, види та функції виборів.
37. Виборче право, його основні принципи.
38. Основні види виборчих систем.
39. Основні стадії виборчого процесу.
40. Політична соціалізація особи в сучасних умовах.
41. Політична культура: поняття, структура, функції.
42. Основні механізми рекрутування політичної еліти.
43. Діалектика об'єктивних і суб'єктивних передумов політичного лідерства.
44. Світова політика: поняття, зміст, цілі. Місце України в світовій політиці.
45. Система міжнародних відносин. Україна й міжнародні організації.
46. Геополітика: поняття і основні категорії. Світовий геополітичний простір, основні геополітичні концепції сучасності.
47. Глобальні проблеми сучасності і політичні шляхи їх вирішення.
48. Україна в світовому співтоваристві. Європейський вибір України.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний та періодичний контроль											Середнє арифметичне (ЗМ1, ЗМ2 та ІСЗ)
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2					Індивідуальне самостійне завдання	
T1	T2,3	T4,5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12		T13
5	5	10	10	10	5	5	10	10	10	20	100

Фінальна оцінка з навчальної дисципліни - середнє арифметичне суми балів за поточний контроль та виконання самостійного завдання на платформі масових відкритих онлайн-курсів Prometheus (надання сертифікату).

Види навчальної роботи	Бали за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів
Змістовий модуль 1			
Поточний контроль на лекціях	0-5	1	0-5
Поточний контроль під час семінарських занять	0-10	3	0-30
Виконання і захист доповідей/ презентації	0-5	2	0-10
Усього за змістовим модулем 1			0 - 45
Змістовий модуль 2			
Поточний контроль під час семінарських занять	0-10	3	0-30
Виконання і захист доповідей/ презентації	0-5	1	0-5
Есе	0-20	1	0-20
Усього за змістовим модулем 2			0 - 55
Виконання самостійного завдання			0 – 100
Підсумкова сума балів (середнє арифметичне)			0 – 100

Система нарахування балів:

- **виступ на семінарському занятті – 1 бал**
- виконання та захист доповіді/презентації – 5 балів
- написання есе – 20 балів
- комп'ютерний тестовий контроль (за кожен правильну відповідь на одне тестове завдання – 1 бал)
- виконання завдань самостійної роботи – 100 балів

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
70-74	D	задовільно	
60-69	E		

35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Навчально-методичне забезпечення

1. Робоча програма навчальної дисципліни;
2. Силабус;
3. Мультимедійні презентації;
4. Плани семінарських занять;
5. Методичні рекомендації щодо самостійного вивчення дисципліни.

14. Рекомендована література

Основна

1. Баранівський В.Ф. Політологія: підручник. Київ: Національна академія управління, 2016. 235 с.
2. Воронянський О. В., Кулішенко Т. Ю., Скубій І. В. Політологія: підручник. Харків, ХНТУСГ імені Петра Василенка, 2017. 180с.
3. Політологія: конспект лекцій для студентів усіх спеціальностей денної форми навчання / Н. М. Семке, І. М. Доля. Харків : НТУ «ХП», 2017. 156 с.
4. Політологія: навчально-методичний посібник (у схемах і таблицях) / за наук. ред. проф. В. С. Бліхара. Львів: ПП «Арал», 2018. 540 с.
5. Політологія: підручник / за ред. проф. М. П. Требіна; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. 2-ге вид., перероб. і допов. Харків: Право, 2018. 460 с.

Додаткова

1. Бережна К. Принципи організації та функціонування інститутів влади в Європейському Союзі та Україні: порівняльно-правовий аналіз. Київ: ЗНУ, 2017. 405 с.
2. Гелей С.Д., Рутар С.М. Політико-правові системи світу : навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2017. 345 с.
3. Гольцов А.Г. Геополітика та політична географія: підручник. Київ : ЦУЛ, 2017. 416 с.
4. Історія політичної думки: підручник / за заг. ред. Н. М. Хоми. Львів: «Новий Світ-2000», 2017. 1000 с.

5. Історія політичної думки: підручник: у 2-х т. / за заг. ред. Н. М. Хоми ; 2-е вид., перероб. і доп. Т.1.: Від зародження до початку ХХ ст. Львів : «Новий Світ–2000», 2017. 404 с.
6. Історія політичної думки: підручник: у 2-х т. / за заг. ред. Н. М. Хоми ; 2-е вид., перероб. і доп. Т.2.: ХХ – початок ХХІ ст. Львів : «Новий Світ–2000», 2017. 598 с.
7. Кельман М. С. Самоорганізація народу як фактор формування громадянського суспільства в Україні: монографія. Львів: Растр-7, 2018. 211 с.
8. Макаренко Б. Г. Культура й політична участь особистості: духовна культура як чинник гуманізації політичної участі людини у трансформаційному суспільстві. Дніпропетровськ: Арт-Прес, 2016. 334 с.
9. Методичні вказівки для вивчення теми «Політична система суспільства» з курсу «Політологія» для студентів всіх спеціальностей / укладач В. Кавка. Вінниця: ВНТУ, 2017. 51 с.
10. Політико-правова система України: курс лекцій. навч. посіб. / В. Кириченко та ін. Запоріжжя: ЗНТУ, 2016. 203 с.
11. Політична влада і опозиція в Україні: порівняльний аналіз із зарубіжними країнами / Ф. М. Рудич та ін. Національна академія наук України. Київ: ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса, 2016. 483 с.
12. Політична думка ХХ - початку ХХІ століть: методологічний і доктринальний підходи : підручник : у 2-х т. / за заг. ред. Н. М. Хоми. Т. 1. Львів : «Новий Світ-2000», 2016. 516 с.
13. Політична думка ХХ - початку ХХІ століть: методологічний і доктринальний підходи : підручник : у 2-х т. / за заг. ред. Н. М. Хоми. Т. 2. Львів : «Новий Світ-2000», 2017. 535 с.
14. Стойко О. Трансформація політичних інститутів у сучасних перехідних суспільствах: монографія. Київ: Інститут держави і права ім. В. Корецького, 2016. 415 с.
15. Стройко Т.В. Міжнародні організації: Навч. посібник. Київ: Кондор-Видавництво, 2018. 250 с.

15. Електронні інформаційні ресурси

1. Офіційно інтернет представництво Президента України URL: <https://president.gov.ua/>
2. Офіційний вебпортал парламенту України URL: <https://www.rada.gov.ua/>
3. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України URL: <https://www.kmu.gov.ua/>
4. Законодавство України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/index>
5. Сайт Українського центру економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова URL: <https://razumkov.org.ua/>
6. Центр політичних досліджень (Львів) URL: <http://postua.info/>

7. Науковий журнал «Міжнародні та політичні дослідження» URL: <http://heraldiss.onu.edu.ua/>
8. Платформа масових відкритих онлайн-курсів Prometheus: ELECTIONS101 Політики: як обирати, аби не шкодувати. URL: https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:Prometheus+ELECTIONS101+2018_T3/about
9. Платформа Kahoot URL: <https://kahoot.com/schools-u/>